

Sjónarmið

Høgni og Habermas

Í eini sera áhugaverðari grein við heitinum »Heimastýrslógin - ein frumskógarlóg á prenti« í Sosialinum tann 8. október viðger Høgni Hoydal heimastýrslógina og søgu tess. Burtursæð frá tí grundleggjandi andsøgn, at Høgni argumenterar fyrri ikki at stara seg blindan uppá sjálva heimastýrslógina tí »ein lóg kann hvørki fáa skuldina fyrri alt ilt ella alt gott« samtiðis við at hann (eftir mínum tykki) á sera skilgjøðan hátt greiðir frá tí samfelagsligu gongdini í Føroyum síðan 1946 við somu heimastýrslóg sum grundleggjandi forklaringsambøð, taki eg undir við nærum øllum **sjónarmiðum** í hesi vælskráðu grein.

Tá ið yvirskriftin til hesar fáu linjur er »Høgni og Habermas« skal tað setast í samband við tí »einstau loysnina« ið Høgni sær á tí fullkomna rúðuleika, ið valdar á nærum øllum økjum í føroyska samfelagnum, og í víðurskiftinum millum Føroyar og Danmark. Høgni argumenterar fyrri, at »einasta loysnin er at gera eina veruliga breiða politiska semju í Føroyum. At savna ein tvørpolitisk bólk, ið kann semjast um at geva føroyska samfelagnum eitt minstamark av innihaldi. Og síðani at geva tí ein veruligan rættarligan form, ið samsvarar við tann politiska veruleikan, og sum tryggjar nokur grundleggjandi mörk og rættindi«.

Tað prinsipp, ið má ligga sum grundarlag fyrri einari tilikari argumentation, má verða ein grundleggjandi trúgv (vón?) uppá »rationella argumentation«. Júst hetta grundprinsippið er

hornasteinurinn undir tí teoriarbeiði, sum tann týski sosiologurin J. Habermas hevur skrivað. Í einari danskari umseting argumenterar Habermas fyrri »at det faktisk er muligt på en kollektiv forpligtende måde, at rationalisere moral og normer, uden at rationaliteten reduceres til enten funktionseffektivitet eller ego-centriske nyttekalkuler. Den kommunikative rationalitet, som en form for kollektiv rationalitet, rummer muligheden for kumulative læreprocesser, der udnytter mangfoldigheden af de erfaringer, værdier, oplevelser og udtryksformer, der findes i livsverdenen«.

Trupulleikin hjá bæði Høgna og tí týska teoretikaranum er tann manglandi argumentationin fyrri, hvussu tann »kollektivi rationaliteturinn« kann vinna á »system rationalitetinum«, ella kanska rættari, trúvirðið av einari tilikari argumentation. Eg skuldi verið tann fyrsti at fegnast, um hetta kundi gjørt veruleiki, men tianverri eri eg ógvuliga ivasamur um hendan møguleika.

Høgni visir sjálvur í grein síni **óbeinleidis** á orsökina fyrri, at hendan loysnin, sum má verða grundað á ein ella annan form fyrri »kollektivan rationalitet«, er utopisk í veruleikanum, tá ið hann visir til grein av Sjørða Skaale í Sosialinum. Sjørður Skaale visir í hesi greinini á, at eftir banka-keppuna hava danir við sínum krøvum lagt seg út í øll tæy økir, sum føroyingar formelt hava yvirtrikið: Fiskivinnumál, skattamál, vinnumál, sosialmál o.s.fr. Og hinvegin hava teir latið føroyingar góldið og tykið á-

byrgd av málsøkjum, sum ikki er yvirtikið, nevnliga banka- og peningamál. Og hetta er hent uttan eitt komma er slutt í Heimastýrslógina!

Tann »realpolitiski veruleikin« er ein hornasteinur í Høgna argumentation, og tað er júst hesin realpolitiski veruleiki sum eftir mínum tykki fellur hansara argumentation um eina loysn. Høgni argumenterar fyrri **fyrst** at savna eina tvørpolitiska semju um nokur grundað sjónarmið og **síðani** geva hesum ein veruligan rættarligan form (grundlóg). Hetta má skiljast sum, at vit fyrst skulu semjast um hvat skal standa í einari føroyskari grundlóg fyrri síðani at broyta systemið (ríkisrættarlíga stöðuna) soleiðis at hetta samsvarar við tann politiska veruleika vit eri komin ásamt um.

Tann realpolitiski veruleikin hevur ferð eftir ferð víst okkum, at tá ið kemur samanum, tá er tað systemið, ið avger bæði hvat vit hava møguleika at kjakast/semjast um og, ikki minst, í hvørjum høpi hetta kann/skal gerast. Eitt rámandi dømi um at systemið til eina og hvørja tíð ræður fyrri tí

politiska veruleikanum fingur vit tá ið eitt **samt løgting** (kollektivur rationalitetur) vildi hava eina dómarakanning setta í verk, men danska stjórnin (system rationalitetur) avgjörði, at so skuldi ikki verða!

Nei Høgni! Tann beiski veruleiki er, at vit mugu gera av við verandi system (Heimastýrslógina), sum tú so rámandi kallar fyrri eina »frumskógar lóg á prenti«, fyrri at fáa møguleika at koma ásamt um tæy neyðugu tiltøkini sum skal tryggja nokur grundleggjandi mörk og rættindi fyrri tann føroyska borgaran. Um tað skal ein fólkaatkvøða til at avtaka Heimastýrslógina ætli eg mæi á hesum linjum ikki at taka støðu til, men eg vil bert nýta høvi at staðfesta, at tað í øllum føri ikki varð neyðugt við eini tilikari fyrri at seta Heimastýrslógina í verk!

Suni á Dalbø,
samfelagsfrøðingur

P. S. Annars er tað sera áhugavert, og lærufríkt, at lesa eina grein sum tí hjá Høgna Hoydal. Mitt ynski skal verða at tað í framtíðini koma fleiri á sama støði!

Skráseting Føroya

hevur í dag skrásett niðanfyrir standandi:

Hesir roknskapir fyr roknskaparánd 1995 eru innkomnir:

P/f 2457,	P/f Regn, 650 Toftir
P/f 780,	P/f Sam-Teld, 100 Tórshavn
P/f 1127,	P/f Teldurgarður, 100 Tórshavn
P/f 2170,	P/f S.J.G., 800 Tvøroyri
P/f 210,	P/f Reyni-Service, 100 Tórshavn
P/f 1171,	P/f Reyni Import, 100 Tórshavn
P/f 1519,	P/f Tannlæknastovan v/Hans Olav Hansen, 700 Klaksvík
P/f 2024,	P/f Radioservice, 100 Tórshavn
P/f 2325,	P/f Sjóborg, Miðrás 1, 100 Tórshavn
P/f 2146,	P/f Klinkan, Miðrás 1, 100 Tórshavn
P/f 572,	P/f Meðalsbrekka, 350 Vestmanna
Sp/f 2401,	Sp/f Tomba, 380 Sørvágur
Sp/f 2367,	Sp/f Grunningur, 657 Lamba
P/f 2082,	P/f Andrias í Vágshotni, 100 Tórshavn
P/f 680,	P/f Consort, Audio- & Lighting - CAL, 100 Tórshavn
P/f 817,	P/f Tannlæknastovan v/ Suna Joensen, 360 Sandavágur
P/f 1460,	P/f Høgni Jøkladal, 530 Fuglafjarður
P/f 2381,	P/f Rávan, 900 Vágur
Sp/f 2516,	Sp/f Sýnin, 520 Leirvík
P/f 1030,	P/f Tórsmagn, 460 Norðskála
P/f 2230,	P/f Litbúðin, Boks 363, 110 Tórshavn
P/f 1057,	P/f Hældin, 188 Hoyvík
P/f 1265,	P/f Bindibúðin, 100 Tórshavn
P/f 368,	P/f Arnfinnur Setberg, Orknarvegur 12, 100 Tórshavn
P/f 674,	P/f Tónar, 600 Saltangará
P/f 2029,	P/f Neystið, 220 Skálavík
P/f 1947,	P/f Sleivarfossur, 800 Tvøroyri
P/f 1855,	P/f Royal Seafood, Boks 3203, 110 Tórshavn
Sp/f 2338,	Sp/f Tavan, 420 Leirvík
P/f 122,	P/f Úti á Fløtum, Landavegur 96, 100 Tórshavn
P/f 1621,	P/f Ornin, 210 Sandur
P/f 2450,	P/f Palli hjá Mariannu, 700 Klaksvík
Sp/f 2438,	Sp/f Runavíkar Frostgøymsla, 625 Glyv-rar
P/f 615,	P/f Snodd, 650 Toftir
Sp/f 2353,	Sp/f Handilsvirkid Niclasen, 380 Sørvágur
P/f 403,	P/f Hjá Karl Jespersen, 800 Tvøroyri
P/f 1716,	P/f O.M.C., 700 Klaksvík
P/f 1583,	P/f Nøvan, 270 Nólsoy
P/f 1448,	P/f Bingo Transport, 370 Miðvágur
P/f 1513,	P/f Jørgen Christiansen, 187 Hvítanes
P/f 55,	P/f Klaksvíkar Skipasmiðja, 700 Klaksvík
P/f 1885,	P/f Vita Margarín, 100 Tórshavn
P/f 1455,	P/f Vágasteinur, 100 Tórshavn
Sp/f 2384,	Sp/f Seda, 700 Klaksvík
P/f 930,	P/f Faroe Ship, Eystara Bryggja, boks 47, 110 Tórshavn
P/f 2205,	P/f 23/12-1992, 370 Miðvágur
P/f 2321,	P/f Estrá Prent, 510 Gøta
P/f 1982,	P/f 2/3.92, Argjavegur 53, 160 Argir
P/f 162,	P/f Vestmanna Timburhandil, 350 Vestmanna
P/f 2449,	P/f J.P.J. & Co., Boks 318, 700 Klaksvík
P/f 2385,	P/f Sea Freeze, 350 Vestmanna
P/f 1112,	P/f Tonito, 470 Eiði
Sp/f 2417,	Sp/f John P. Vilhelm, Yviri við Strond 4, boks 72, 110 Tórshavn
P/f 2326,	P/f Atlantic Plast, 950 Porkeri
Sp/f 2428,	Sp/f Samtak, 370 Miðvágur
P/f 698,	P/f Auto-El, Slættnesgøta 11, 100 Tórshavn
P/f 217,	P/f Byggimiðstöðin, Smyrlisvegur 3, boks 114, 110 Tórshavn
P/f 795,	P/f Oliver Øster, 470 Eiði
P/f 2296,	P/f Plastvirkid 93, 100 Tórshavn
P/f 1009,	P/f Gulisteinur, 600 Saltangará
P/f 1892,	P/f Akkuleygja, 100 Tórshavn
P/f 1318,	P/f Nøsin, 188 Hoyvík
P/f 441,	P/f Matr. nr. 134 á Argjum, Sandgøta 1, 160 Argir
Sp/f 2099,	Sp/f Dulamenn, Dr. Jacobsensgøta 19, boks 19, 110 Tórshavn
P/f 696,	P/f Eldhús, 210 Sandur
P/f 2010,	P/f Pollastova, 380 Sørvágur
P/f 667,	P/f Løvubetong, 470 Eiði
P/f 2066,	P/f Føroya Multiservice, Á Brekku 38, 700 Klaksvík
Sp/f 2441,	Sp/f Elding, Haraldstrøð 14, 100 Tórshavn

Skráseting Føroya
tann 4. oktober 1996

Kristin Baile

Lesarabrøv

Trygdin á Strandfaraskipinum

Dulnevnt lesarabrøv í Dimmalætting 8. oktober finst at trygdini á strandfaraskipinum. Til tað er at siga, at Strandfaraskip Landsins hevur gjørt ógvuliga nógv við trygdarspurn-ingin tað seinasta hálvtánnad árið, og hetta er galdandi bæði á landi og sjógv.

Reiðarið hevur fingið sína altjóða trygdargóðkenning og skipini eru, ella eru um at verða, altjóða

trygdargóðkend, og við teimum krøvum, ið tað innibær, sigur tað ikki so lítið.

Skipasýnisfólk hava í alt summar gingið - um ein so kann siga - í torvum umborð á skipinum, og tæy lata sum heild væl at.

Rætt skal vera rætt, at umstøðurnar at virka undir eru truplar, men har hevur føroyski sjómáðurin tí betur ikki gloymt hugtakið sjómansskapur og vit hava

góðar sjómenn.

At lata ferðafólk fara umborð og í land eftir bildekk-inum er ikki nóktandi tænastustøði, har møguleiki er at gera landgongdir; í tí eri eg púra samdur. Skulu vit hinvegin hava landgongdir, so skulu hesar vera góðar, umleið á sama støði, sum tann, ið Havnar kommuna hevur bygt. Hetta er so einasta kommunu, sum enn hevur gjørt slíka fløgu.

Kostnaðurin er neyvan undir eina millión krónur fyrri hvørja.

At »persónificera« trupulleikarnar er oftast lættasta loysnin, men um hon eisini er tann lættasta, er helst ivasamt.

Virðingarmest
Thomas Arabo